

Knjiga *Kako razumjeti rod? Povijest rasprave i različita razumijevanja u Crkvi* nastala je iz potrebe da se pokušaju promijeniti negativne konotacije pojma rod (engl. *gender*)¹ u dijelu hrvatske javnosti. Te negativne konotacije posljedica su činjenice da u Hrvatskoj postoji brojna, uglavnom feministička literatura koja koristi taj pojam, a jedna jedina knjiga koja pristupa iz katoličkog diskursa teorijski je i svjetonazorski problematična. Riječ je o knjizi Gabriele Kuby *Die Gender Revolution. Relativismus in Aktion (Rodna revolucija. Relativizam u akciji)*, koja je na hrvatski prevedena pod naslovom *Nova ideologija seksualnosti. Izazovi i opasnosti gender revolucije*.²

Knjigu *Die Gender Revolution* pročitala sam prije nego je prevedena na hrvatski i prvi je dojam bio da je to knjiga koju se ne može promišljati. Spretnom, manipulativnom mješavinom tema, pojmova, postavka i navoda autora izvađenih iz konteksta i pogrešno tumačenih, autorica otežava ili čak onemogućava analizu svoga djela a da se ta analiza ne pretvori u iscrpljujuće raščlanjivanje svake njezine rečenice. U nekoliko sam navrata stoga odlučila pisati o rodnom pitanju zaobilazeći tu knjigu. Koliko god to željela, nije mi polazilo za rukom. Držim da moram poći upravo od nje izlažući se opasnosti da moje pisanje dobije apologetski prizvuk i da me se možda proglašuje *rodnom ideologinjom*.³ Razlog je upravo činjenica što u knjizi

1 Premda će se u ovoj knjizi rabiti hrvatsku riječ rod, kad bude važno naglasiti da autor ili prevoditelj rabi englesku riječ *gender* a ne prijevod te riječi na svoj jezik, *gender* se neće prevoditi. Riječi preuzete iz stranih jezika koje su dio nazivlja prihvaćena u području kojim se bavimo, pri prvom se spominjanju ovdje pišu kurzivom, nadalje običnim pismom, osim ako se radi o isticanju.

2 Izdavač je Verbum, knjiga je izdana u Splitu 2010. godine.

3 Zbog kritike Gabriele Kuby tako je ocijenjena Petra Gehring, profesorica filozofije na *Technische Universität Darmstadt*. Usp. Lisa ABELIN, Das lassen wir unser Kind selbst entscheiden (4. 4. 2007.), na: <http://www.kreuz.net/article.4978.html> (5. 2. 2011.).

Gabriele Kuby nije riječ samo o rodu, nego o svjetonazoru koji, kako se čini, lice kršćanstva više skriva nego što otkriva.

Premda knjiga Gabriele Kuby nije bila na vrhu ljestvica najčitanijih knjiga, nije ostala nezapažena. Na temelju te knjige ubrzo su se počela držati predavanja i pisati članci, a pojavila se i na prosvjedu protiv kršćanofobije održanom u Zagrebu 7. ožujka 2011. Njezina pojava na tom prosvjedu govori da to nije samo knjiga o rodu. Gabriele Kuby ne nudi samo kao sigurnu i apsolutnu istinu svoje razumijevanje pojma rod i njegova značenja u međunarodnim i europskim dokumentima, nego i svoje stajalište o suvremenom svijetu. To dvoje zapravo uvjetuje i hrani jedno drugo. Manihejskim dijeljenjem svijeta na dobre i zle i apokaliptičnim prikazom društveno-političke zbilje u kojoj svagdje „protiv Katoličke crkve bjesni rat“⁴, autorica poziva vjernike na zbijanje redova i nemilosrdnu borbu protiv neistomišljenika, u ovom slučaju ideologa *gender revolucije*⁵, a njezina knjiga hrani strah, unosi nepovjerenje, potiče nesnošljivost. U ime katoličanstva Kuby napada Kinu, islam, znanost⁶ i žali za prošlim, predmodernim vremenima u kojima je postojala „čvrsta kultura“ koja nije samo neupitno znala što je „na području spolnosti dobro i zlo“, nego je to „nemilosrdno“ provodila obilježavajući i gurajući na rub društva one koji se toga nisu pridržavali.⁷

Premda bi se na temelju tih izjava Gabriele Kuby moglo svrstati u katoličke integriste, svojim postavkama ona zapravo pripada u katoličke fundamentaliste.⁸ Kod Kuby

4 Usp. Gabriele KUBY, *Nova ideologija seksualnosti*, Split, Verbum, 2010., 45. Ona čak vidi povezanost „sekularista“ i „islamista“ u borbi protiv Katoličke crkve (usp. *isto*, 46).

5 Vidi poglavlje: Gender revolucija. Relativizam na djelu. Usp. *isto*, 47-87.

6 Usp. *isto*, 18, 30-31.

7 *Isto*, 49.

8 Katolički su integristi u svojoj borbi protiv modernosti okrenuti prošlosti, žale za prednostima katolika iz *ancien régimea* i ne brinu se o budućnosti. Za razliku od njih, katolički fundamentalisti niječu modernitet pokušavajući ga pobijediti u sadašnjosti. Budući da je za pobjedu potrebno mnogo više nego za bijeg, fundamentalisti pripisuju sukobu oznake posebne isključivosti i naglašene dramatičnosti po uzoru na stare religijske dualizme: potiču bojovnost, spremnost, fanatizam, ideološkičnost, nesnošljivost, ponegdje i otvorenu mržnju prema modernitetu. Cilj – pobjeda – postaje važnija od sredstava kojima se postiže. Ugledni sociolog religije Željko Mardešić ističe da se duhovni napor za dobrotom – bitno obilježje kršćanstva – u fundamentalizmu pretvara u trajnu opsjednutost zlim svijetom. Milosrdnog Boga uopće nema, a Isus Krist kao da se sa svojom dobrotom i ljubavlju prema neprijateljima još nije ni pojavio. Sljedbenici katoličkog fundamentalizma uzimaju božanske ovlasti u svoje ruke i sude bez milosti modernom svijetu prije i umjesto Boga, unatoč tome što im je upravo evanđeoskim naukom to izriječkom odlučno zabranjeno (usp. Željko MARDEŠIĆ, *Rascjep u svetome*, Zagreb, Kršćanska sadašnjost, 2007., 859-866).

je naime dramatična borba dobre Katoličke crkve i zloga svijeta istaknutija od žaljenja za katoličkim društvima prošlosti.

Nije Gabriele Kuby u svojim postavkama o odnosu katoličanstva prema suvremenom svijetu i prema rodnom teorijama osamljena – ona je karika preko koje se američki katolički fundamentalizam prenosi u Europu.⁹ Problem je, međutim, što je ona u Katoličkoj crkvi u Hrvatskoj jedini glas koji tumači pojam rod. U Hrvatskoj ju je, uz to, izdavač predstavio kao uglednu njemačku sociologinju koja je objavila „više zapaženih knjiga o suvremenim društvenim kretanjima i kulturološkim fenomenima“.¹⁰ A to ne samo što nije točno, jer ime i radovi Gabriele Kuby ne mogu se naći u znanstvenim bibliografijama,¹¹ nego i analiza njezine *Nove ideologije seksualnosti* pokazuje da postavke u toj knjizi nisu ishod promišljanja Gabriele Kuby, nego vješta kompilacija tuđih stajališta.

Strukturom knjige *Kako razumjeti rod?* slijedim pristup kojim sam provjeravala postavke Gabriele Kuby. To znači da u prvom poglavlju prikazujem sadržaje koje autorica pripisuje pojmu rod i iz njega izvedenim složenicama kao i način koji ona smatra prikladnim za odnos Katoličke crkve prema rodnom konceptu. Sljedeća su poglavlja provjera tih postavki. Tumačenje pojma rod Gabriele Kuby provjeravam na temelju: tumačenja koje pojmu rod daje Odjel Europske komisije za promicanje jednakih mogućnosti; tumačenja pojma rod komisije Justitia et pax Njemačke biskupske konferencije; značenja koje je pojam rod zadobio u svojoj povijesti u različitim znanstvenim disciplinama i ovisno o teorijskim orijentacijama pojedinih znanstvenika; značenja koja pojmu rod u svojim izjavama pripisuje Sveta stolica i koje ima u različitim crkvenim dokumentima; tumačenja pojma rod različitih katoličkih autora te teologa i teologinja. U knjizi ne će biti prikazana filozofska i druga misaona strujanja koja su utjecala na rodne teorije. Izostaje i prikaz uporabe pojma rod u različitim znanstvenim disciplinama, ali i razlike u uporabi toga pojma u različitim društveno-kulturnim kontekstima. Vrijedno bi bilo detaljnije prikazati i sadržaje rodnih studija te njihovo razlikovanje od feminističkih, muških,

9 Analiza *Nove ideologije seksualnosti* pokazuje da je Kuby u postavkama o rodu ovisna o američkim autorima i autoricama koji pripadaju katoličkim fundamentalističkim krugovima. O tome više u prvom poglavlju ove knjige.

10 Usp. ovitak knjige: Gabriele KUBY, *Nova ideologija seksualnosti*.

11 Knjige koje su predstavljene na njezinoj internetskoj stranici pokazuju da su teme njezinih knjiga obraćenje, meditacija, odgoj, seksualnost, rod, kritika knjiga o Harryju Potteru. Nijedna od njih nema znanstveni karakter. Vidi: <http://www.gabriele-kuby.de/> (15. 1. 2011.).

lezbijских, *gay* i *queer* studija. Nešto od toga bit će u knjizi spomenuto, ali ne iscrpno. Razlog izostavljanja tih tema nije samo opseg knjige, nego želja da se u mnoštvu informacija ne izgubi temeljna nit knjige – pitanje odnosa roda i homoseksualnosti te razumijevanje i prihvaćanje rodnih rasprava u Crkvi. Želim ukazati da je razumijevanje pojma rod u rodnim teorijama i u Katoličkoj crkvi daleko složenije, nego što to tumači Gabriele Kuby; da između rodnih teorija i Katoličke crkve ne mora vladati rat i neprijateljstvo nego dijalog; da pojam rod za Katoličku crkvu može biti mjesto susreta sa suvremenim čovjekom i njegovom složenom slikom o sebi te da se taj susret u teološkim raspravama na svjetskoj i europskoj razini već ozbiljuje.